

KINNITATUD

Direktori kk. 25. 08. 15 nr 8/ 2

Muudetud direktori kk. 30.03.17 nr. 1 /2

Muudetud direktori kk 06.09.21 nr. 12/2

Rummu Lasteaed Lepatriinu

ÕPPEKAVA

SISUKORD

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA.....	3
2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID	4
3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED	4
4. ÕPIKÄSITUS.....	5
5. RÜHMADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	6
6. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU	11
7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL	18
8. KIUSAMISEST VABA LASTEAED	33
9. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	36
10. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS ..	39
11. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	41
12. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	44
13. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	46

1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Üldandmed

Rummu Lasteaed Lepatriinu, Aia 9a, Rummu, Lääne - Harju vald, Harjumaa 76102.

Registrikood 75002005.

Omandivorm: Lääne - Harju valla hallatav lasteaed.

Kontaktandmed: signe.vaikla@lalepatriinu.edu.ee, telefon 6071185.

Veebileht: <https://rummulasteaed.ee/>

Lasteaia eripära

Lasteaed on eesti ja vene keelne. Toetame lapse loovuse arengut ja individuaalsust, kasvatades positiivse maailmapildiga last, kes tulevikus oskab hoida oma maa kultuuri ja väärtusi. Lasteaiale on omane kahe kultuuri sündmuste segunemine, kus lapsed saavad osa nii eesti kui ka vene kultuurist. Vene keelt kõnelevatel lastel on eesti keele õpe ning lasteaias on üks osaline keelekümblusrühm. Lasteaias töötavad huviringid: tantsuring ja jalgpall.

Oleme liitunud programmiga „Kiusamisest vaba lasteaed”. Lasteaias on olemas suur õueala koos laste madalseiklusrajaga ja looduslik ümbrus haljasalana.

PÕHIVÄÄRTUSED

- ***Usaldusväarsus***

tugineme oma töös õpetajate ja lapsevanemate vahelisele usaldusele, austusele ning üksteisemõistmisele.

- ***Avatus***

suhtleme lapsevanemate ja kolleegidega taktitundeliselt ning õiglaselt.

- ***Loovus***

toetame laste ja õpetajate enesealgatust ning loovalt tegutsemist.

- ***Hoolivus***

märkame ja näitame üles huvi, osavõtlikkust ja abivalmidust laste, lastevanemate ja personali vastu.

MISSIOON

Lasteaed tagab võrdsed võimalused laste arenguks, arvestades lapse individuaalsust, propageerib tervislikku eluviisi ja käitumist, toetab erineva kultuuritaustaga laste lõimumist Eesti ühiskonda.

VISIOON

Lasteaed on turvalise arengukeskkonnaga lasteasutus, kus lapsed saavad eakohast ja arendavat alusharidust.

2. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse **üldeesmärk** on toetada lapse mitmekülgset ja järjepidevat arengut koostöös kodu ja lasteasutusega.

Üldeesmärgist lähtuvalt on õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid järgmised:

- Luua lapsekeskne lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut toetav arengukeskkond.
- Soodustada lapse suhtlemisoscuse arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel vastutus- ja algatusvõime ning eetiline käitumine.
- Mängu, loovtegevuse, eakohase töö ja õppimise kaudu suunata lapse positiivse minapildi ja üldoscuste arengut.
- Eesti kultuuritraditsioonidele ja üldkultuurile toetudes, arvestades ka teiste kultuuride eripärasid omandab laps eakohasel tasemel põhiteadmisi ümbritsevast keskkonnast, tervise hoidmisest/tugevdamisest ning huvitub erinevatest valdkondadest.

3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

• Rummu Lasteaed Lepatriinu õppekava toetub Eesti eelkoolipedagoogika traditsioonidele ja üldõpetuslikule tööviisile. Üldõpetuse tuumaks on kodulooline vaatlusõpetus ehk kodulugu. Kodulooline temaatika toetab lapse mõttetegevuse ja väljenduse arengut.

• Üldõpetuse olulisem joon lõimumine tuleneb lapse arengupsühholoogiast. Lõimumine on valdkondade õppesisu, üldoscuste ja erinevate tegevusliikide ühendamise tervikuks. Teadmiste ja oscuste arenedes tullakse läbitud teemade ja õppesisu juurde tagasi ning käsitletakse neid mitmekülgsemalt, laiemalt või konkreetsele nähtusele keskendudes.

• Õppekava toetab lapse individuaalsuse ja tema võimete arvestamist, sealhulgas soolist võrdõiguslikkust. Sooline võrdõiguslikkus tähendab, et tüdrukutel ja poistel on ühesugused võimalused ja õigused ning vastutus.

• Mängu kaudu õppimist soodustavad arenguliselt sobivaid mängu- ja õppevahendeid. Laps tegutseb ja õpib oma rütmis.

• Õpetajal on tugev usk lapse võimetesse ja arengusse, ta motiveerib lapsi ja annab positiivset tagasisidet sooritatud tegevusest.

• Lapsevanemad ja lasteaia personal teevad koostööd ja neil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel, tema arengu ja õppimise toetamisel.

4. ÕPIKÄSITUS

- Laps õpib oma keskkonnas aktiivselt tegutsedes. Õppides kujundab ta uusi teadmisi, sh oskusi, väärtushinnanguid, hoiakute jm teadmise vorme ning kujundab ümber nende ja olemasolevate teadmiste vahelisi seoseid.

Õppimine toetub:

- 1) lapse kaasasündinud ja omandatud võimetele
- 2) lapse aktiivsusele ümbritseva maailma tundmaõppimisel
- 3) teiste inimeste hoolivusele, abile ja toetusele

- Koolieelses eas õpib laps praktiliselt tegutsedes, olulisel kohal on õppimine mängu, kaaslaste ja teiste inimestega suhtlemise ja ümbruses toimuva jäljendamise kaudu. Lapse õppimise soodustamiseks on oluline, et

- 1) tegevus tugineb tema huvile ja on vaheldusrikas
- 2) ta saab tegutseda mitmekülgses keskkonnas
- 3) tal on võimalik teha jõukohaseid valikuid ja tegutseda ka ilma täiskasvanute suunamiseta
- 4) talle on kättesaadavad teiste laste ja täiskasvanute nõuanded ja abi

- Õppe- ja kasvatusprotsessis arendatakse lapse suutlikkust rakendada õpitud edaspidises elus. Seega luuakse tingimused, et laps saaks:

- 1) seostada oma teadmisi varasemate kogemustega
- 2) kasutada teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes
- 3) kasvades ja arenedes läheneda korduvalt samadele teadmistele neid järk-järgult süvendades
- 4) arutleda saadud kogemuste, sh õpitu üle.

- Lasteasutus loob lapse arengut ja õppimist soodustava keskkonna, mis:

- 1) annab lapsele turvatunde ja toetab emotsionaalset heaolu, sh pakkudes eduelamusi
- 2) tagab pedagoogide poolse toe ja küllaldase juhendamise
- 3) pakub erinevaid mängimis- ja harjutamisvõimalusi koos selleks vajalike mängu- ja õppevahenditega
- 4) võimaldab tegutsemist omaette ja koos teistega, nii sees kui väljas.

5. RÜHMAD E ÕPPE- JA KASVATUSTE GEVUSE KORRALDUS

Lasteaia õppeaasta

- Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini.
- **Aktiivne õppeperiood toimub 1. septembrist 31. maini.**
- Suvekuudel juunis, juulis ja augustis toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulistel ja laste liikumisaktiivsust toetavatel õuetegevustel.

Rühmade tegevus- ja päevakavade koostamine

- Rühmade tegevus- ja päevakavasid korrigeeritakse iga õppeaasta alguses vastavalt rühma laste vanusele ja lasteaia päevakavale
- Rühmade tegevus- ja päevakavad kinnitatakse lasteaia direktori käskkirjaga õppeaasta algul.

Aeg	Tegevus
7.00 – 8.30	Laste saabumine lasteaeda (info jagamine lapsevanemaga, mängud, individuaalne töö lastega)
8.30 – 8.55	Hommikusöök
9.00 – 11.30	Lõimitud tegevused ja õues viibimine
11.45 – 12.15	Lõunasöök
12.30 – 15.00	Puhkeaeg
15.05 – 15.30	Lõimitud õppetegevused ja muud tegevused (ind.töö, mängud, vaba tegevus)
15.30 -16.00	Õhtuode
16.00- 19.00	Ind.töö, mäng, kojuminek

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Õppe- ja kasvatustegevus lasteaia tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Õppetöö lasteaia toimub viies vanuserühmas.

- 1,5-3aastaste sõimerühm (eesti-vene õppekeelelega)
- Kaks 3-4aastaste rühma (1 vene õppekeelelega, 1 eesti õppekeelelega)
- Üks 5-7aastaste osaline keelekümblus rühm
- Üks 5-7aastaste rühm (eesti õppekeelelega)

Lapse kooliks valmistumine algab sõimerühmas ja sisaldab endast vaimset, füüsilist ja sotsiaalset arendamist. Lasteaia lõpuks peaks laps olema igakülgset kooliküps.

- Ajavahemikus 01.juuni-31. august planeeritakse õppe-ja kasvatustegevust suvise tööplaani järgi, mille alusel toimuvad kõik tegevused (sh planeeritud tegevused ja mäng) õues.

- Suveperioodil on lastele igas päevas planeeritud vähemalt üks mänguline integreeritud tegevus, mis hõlmab 2-3 tegevusvaldkonda. Lisaks on lastel igas nädalas võimalusel jalutus- või õppekäik.

Planeeritud tegevuste pikkusel lähtutakse laste vanusest, arengust, soost ning huvist.

Planeeritud õppe-ja kasvatustegevuste arv rühmades nädalas:

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	Õpetaja poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevused	1,5-3	3-4	4-5	5-7
Mina ja keskkond	Kuulamine ja	1	1	1	2-3
Keel ja kõne	kõnelemine;	2	4	4	4-5
Matemaatika	lugemine ja	1	1	1	1-2
Kunst	kirjutamine; vaatlemine	2	3	3	3
Muusika	ja uurimine;	2	2	2	2
Liikumine	võrdlemine ja arvutamine	2	3	3	3
Eesti keel kui teine keel		3	3		

Planeeritud tegevuse pikkus on:

Sõimes	Kuni 15min
Nooremas rühmas	Kuni 20min
Keskmisses rühmas	Kuni 25min
Vanemas rühmas	Kuni 30min
Kooliks valmistuvas rühmas	Kuni 35min

Kõik antud ajad on orienteeruvad ja olenevad laste vajadustest või ettepanekutest, tegevustest või teemadest, mida käsitletakse ning on rühma pedagoogide poolt muudetavad.

Lasteaia õppeaasta temaatika, ürituste ning muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan

- **Lasteaia õppeaasta temaatika**

Lasteaia õppeaasta eesmärgid, temaatika valitakse ja kinnitatakse pedagoogilises nõukogus. Teemaatika toetab lasteaia üldeesmärkide elluviimist ning õppe- ja kasvatustegevuse lõimumist, arvestab laste huvisid ja ühiskonna mõjutusi. Õppeaasta eesmärgid ja temaatika on fikseeritud lasteaia aasta tegevuskavas. Lähtuvalt sellest koostavad õpetajad rühma aasta tegevuskavad.

- **Lasteaia ürituste plaan**

Lasteaia ürituste plaan koostatakse pedagoogilises nõukogus iga õppeaasta augustis, hiljemalt septembri alguses. Lasteaia ürituste plaani koostamisel lähtutakse lasteaia õppeaasta eesmärkidest, temaatikast, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest.

- **Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan**

Lasteaia muusika- ja liikumistegevuste ajaline plaan koostatakse iga õppeaasta alguses pedagoogilises nõukogus. Ajaline plaan on paindlik st. vajadusel võimaldab teha muudatusi.

Koostatakse iga aastane lasteaia tegevuskava, mis avalikustatakse lastevanematele ja seda on võimalik näha lasteaia kodulehel.

- **Rühma aasta tegevuskava koostamine ja struktuur**

Rühma meeskond koostab iga õppeaasta alguseks rühma aasta tegevuskava.

- Rühma aasta tegevuskava kooskõlastatakse direktoriga.
- Rühma aasta tegevuskava tutvustatakse lastevanematele sügisestel lastevanemate mõeldud koosolekutel ning seda on võimalik näha ELIISis.

Rühmade aasta tegevuskavad koostatakse eraldi ja need kuuluvad lasteaia õppekava juurde.

Rühma tegevuskavad on paindlikud so õpetajad võivad muuta planeeritud teemasid, tegevusi, üritusi jne vastavalt vajadusele ja ühiskonnast, keskkonnast tingitud muudatustele. Muudatused kajastatakse õppe- ja kasvatustegevuste päevikus ELIISis ja aasta tegevuskava kokkuvõttes.

- **Rühma nädala tegevuskava koostamine ELIISis (eliis.ee)**

Rühma nädala tegevuskava koostavad õpetajad iga nädal.

Rühma nädala tegevuskavas on kirjas:

- teema
- eesmärgid (valdkondadest ja üldoskustest lähtuvalt)
- tegevusliigid (lõimitult)
- õppesisu.

Rühmas tehtu on nähtav infostendil.

Õppe- ja kasvatustegevuse päeviku täitmine ELIISis

- Õppe- ja kasvatustegevuse päevik on ametlik dokument, mille täitmine on kohustuslik ja korrektne. Päevik täidetakse loetava ja selge käekirjaga, kasutades sinist pastapliiatsit. Päevik on arvestatud üheks õppeaastaks igale rühmale.

Päevik sisaldab laste üldandmeid, rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärke ning põhimõtteid.

Läbi viidud õppe- ja kasvatustegevused kajastuvad päevikus nädalatena järgnevalt:

- Nädalateema (üleval vabas lahtris)
- Läbiviidud õppetegevuste kohta teevad õpetajad sissekanded tööpäeva lõpus. Õppe- ja kasvatustegevuse sissekanne algab tegevuse liigiga, seejärel tegevuse pealkiri ning tegevuse sisu

olulised osad, õppe-, laulu-, liikumise- jms mängud nimetusega jne. Sissekanded on kooskõlas nädalakavas planeerituga. Muudatused kajastuvad märkuste leheküljel.

Lasteasutuse direktor ELIIsi kontrolli käigus kinnitab päeviku süstemaatilise täitmise.

Õppekäikude korraldamise alused

- Õppekäik on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega.
- Õppekäigud planeeritakse õppeaasta alguses ja fikseeritakse rühma aasta tegevuskava temaatilises aastaplaanis. Vajadusel võib planeeritud õppekäike muuta.
- Õppekäigu valmistavad ette õpetajad, kaasates lapsevanemaid ning arvestades soovituslikke marsruute, laste vanust jms. Õppekäigud on lähiümbruses või võimalusel sõidetakse bussiga kaugematesse kohtadesse, seljuhul kaasatakse sinna võimalusel ka lapsevanemaid.
- Õppekäik toimub õppetöö ajal soovituslikult ajavahemikus 9.00 – 12.00 (13.00), õppekäigu ajaline kestvus sõltub laste vanusest ja sihtkohast.
- Õpetajad informeerivad lapsevanemaid õppekäigule minekust, vajadusel palutakse lastevanemate abi.
- Õppekäigu korraldajad teavitavad lapsi enne õppekäigule minekut käitumisreeglitest ja ohutusnõuetest. Kaasas viibivad täiskasvanud vastutavad laste elu ja tervise eest. Õppekäigus osalejad (lasteaia töötajad ja lapsed) kannavad liiklusveste.
- Rühma õppekäigul peab lapsi saatvate lasteaia töötajate arv olema vastavuses laste arvuga (2-3 täiskasvanut).

6. LASTEAI A ÕPPE- JA KASVATUSTE GEVUSE SISU

Üldoskused

Õppe- ja kasvatustegevuste sisu toetub laste üldoskuste ja valdkondade oskuste arengu toetamisele.

Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Lapse areng võib individuaalselt suuresti varieeruda. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused.

Üldoskuste kasutusviisid on järgmised:

- 1) aitavad seda eesmärke
- 2) on õppe- ja kasvatustegevuste valiku aluseks
- 3) aitavad hinnata õpisisu eakohasust
- 4) toetab lapse võimete mitmekülgset arendamist
- 5) lapse arengu hindamise abivahend

- **Mänguoskused**

Mäng on eelkooliealiste laste põhitegevus, mille käigus areneb lapse isiksus tervikuna ning kõik psüühilised funktsioonid ja mis vastab kõige paremini lapse vajadustele. Lapse arengu aluseks ongi mäng.

Mäng on laste iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus tegutsemisrõõmu enda pärast. Lapsed mängivad seepärast, et mäng pakub huvi, pinget ja põnevust. Mängija jaoks ei ole tähtis midagi luua, vaid olulisim on osalemine mängus, võimalus ette kujutada mitmesuguseid sündmusi ning läbi mängida erinevaid rolle ja olukordi.

Mängides areneb lapse mõtlemine, loomingulised võimed, kujutlused, arusaamad, mängimine aitab lastel omandada keelt ja arendada sotsiaalseid oskuseid, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega. Mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohasem õppimise viis. Mängus kujuneb lapsel valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus.

Mängides koos teiste lastega, õpib laps arvestama mängukaaslaste soove ja huve ning kooskõlastama oma mänguideid teiste omadega. Samuti õpib laps alluma mängus valitsevatele reeglitele, ühise eesmärgi nimel jõude koondama ja teisi aitama. Mängides arenevad ka lapse kehalised võimed.

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

- *Tunnetus- ja õpioskused*

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Erinevaid tunnetusprotsesse (taju, tähelepanu, mälu, arutlemine) on sageli raske eristada, sest nad toimivad koos.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Lapsed õpivad erinevates tegevustes osalemisel. Laps õpib läbi mängu, suhtlemise, matkimise, loomise, vaatlemise, uurimise, mõtestamise, katsetamise, harjutamise jms.

- *Sotsiaalsed oskused*

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ja lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Peamine osa laste sotsiaalsest arengust toimub suheldes oluliste täiskasvanute ja eakaaslastega. Need suhted omakorda aga asetsevad laiemas sotsiaalses kontekstis, kultuuris ja ühiskondlikes organisatsioonides. Lasteaed on kodu kõrval teine väga oluline lapse sotsiaalse arengu kujundajana.

Lasteaia psühho-sotsiaalne keskkond, mida õpetajad loovad, moodustab raamistiku sellele, kuidas lapsed hakkavad käituma üksteise suhtes ning kuidas areneb lapse arusaamine sellest, mis on lubatud, mis mitte. Sarnaselt lapsevanemale tekib lähedane kiindumussuhe ka lasteaiaõpetajaga ning sel kiindumussuhtel on omad mõjud lapse sotsiaalsele arengule. Lapsed, kellel on oma õpetajaga positiivne suhe, suudavad paremini ära kasutada lasteaias olemas olevaid õppimisvõimalusi ning luua nii lasteaias kui ka edaspidi positiivsemaid suhteid eakaaslastega.

Kui laps mängib eakaaslastega, siis toimub suhtlemine võrdsega ning laps saab kogemuse, mida tal kuskilt mujalt võimalust saada ei ole. Lapse võime luua positiivseid suhteid kaaslastega on väga oluline sotsiaalse arengu komponent.

- *Enesekohased oskused*

Enesekohased oskused lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist (lapse mina-pildi tekkimine, enesehinnang, eneseanalüüsi oskus). Enesekohaseid oskuseid omandatakse järk-järgult, seetõttu on see lapsele ning teda suunavale täiskasvanule aeganõudev, kuid samas järjepidev õpetamise, õppimise ja harjutamise protsess. Oluline on sisendada lapsele järjekindlalt usku oma võimetusse ja ülesannetega toimetulekusse, toetada tema eneseteadvuse arengut.

- **Eneseteenindamine** eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumuste kujundamise ja kinnistamisega kodus kui lasteaia.

Lasteaia päevakava erinevate momentide juurde kuulub ka eneseteenindamise ja tervislike igapäevatoimingute praktiline harjutamine ning lapsele vajalike iseendaga toimetuleku kogemuste kinnistamine. Tähtis on kujundada lastes positiivne suhtumine söömisesse, lõunauinakusse, riietumisse, hügieeni, mänguasjade koristamisse ja korraharjumustesse.

Valdkondade kokkuvõtlikud suunitlused

Erinevate valdkondade käsitlemise kaudu aidatakse lapsel tundma õppida ja mõistma teda ümbritseva maailma ja tema enda erinevaid tahke. Samuti toetatakse vajalike alusteadmiste ja –oskuste ning väärtushinnangute kujunemist, mis aitavad lapsel edaspidi õppimist jätkata ning oma igapäevaste toimingutega hakkama saada.

6.1 Valdkond MINA JA KESKKOND

Väikese lapse arengus on olulisel kohal kasvukeskkond ja teda ümbritsevad inimesed, mis mõjutavad tema väärtushinnangute kujunemist, suhteid teiste inimestega ja lapse õppimiskogemusi. Valdkond Mina ja keskkond annab õppeprotsessile temaatilise sisu, mis võimaldab teemade, valdkondade ja eri tegevuste ulatuslikku lõimumist rühmade tasandil lähtuvalt lapsest.

Valdkond Mina ja keskkond sisu:

I. Sotsiaalne keskkond

1) Mina ja perekond (mina ise, perekond, sugulased, kodu ja lasteaed, kool)

2) Kodu ja kodumaa (kodu, kodukoht, kodumaa)

3) Mina ja kultuur

(eesti rahva kombed, teised rahvad Eestis ja mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja tunnustatud käitumisreeglid, sallivus ja demokraatia).

4) Mina ja tervis

Terviseõpetus ja –kasvatus on eesmärgistatud järjepidev protsess. Tervisesõbralike harjumuste kujunemist toetatakse sihipäraselt lasteaia igapäevatoimingutes ning tihedas koostöös lapsevanemaga.

Terviseõpetus ja –kasvatus lähtub kolmest põhiprintsiibist:

- lapse arengule ja tervisele soodsate tingimuste loomine - eakohane päevakava, küllaldane liikumine värskes õhus ja tervislik toit;
- tervisesõbralike harjumuste kujundamine, lapse aru saamine tervise hoidmise vajalikkusest ja võimalustest;
- koostöö arendamine ja tugevdamine laste, lasteaia personali ja lastevanemate vahel tervisesõbralike harjumuste kujunemisel.

Tervisetemaatika on integreeritud igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis ning on käsitletud erinevate teemanädaladena.

Käsitletavat terviseemade valdkonnad on: tervis ja tervise väärtustamine; tervislik toitumine; aktiivne liikumine; inimkeha tundmine (sh meeleelundite tundmine ja tervis); emotsioonid (sh toimetulek negatiivsete emotsioonidega); sallivus ja demokraatia; sotsiaalne ja vaimne tervis (sh uni ja puhkus); hügieen ja bakterite maailm, hammaste tervis; turvalisus ja ohutus (ruumides, õuealal, tänaval, looduses); tervisesõbralik käitumine, tervist kahjustavate tegevuste vältimine; esmaabi algõpetus jms.

II Looduskeskkond

- Mina ja loodus (kodukoha loodus, elus- ja eluta loodus jne)
- Mina ja elukeskkond (muutused looduses, meie igapäevane ilmastik, aastaajad)
- Loodushoid (inimese mõju loodusele, heaperemehelik käitumine).

III. Tehiskeskkond

1) Tehnika ja transport (erinevad ehitised, kodutehnika, virtuaalkeskkond)

2) Liiklus ja turvalisus ((transpordivahendid sh jalgrattad jms, ohutu liiklemine, turvavarustus jms)

Liiklusõpetus – ja kasvatus on eesmärgistatud, integreeritud ja süsteemne protsess, mille käigus laps omandab vajalikud algteadmised, oskused ja harjumused ohutuks liiklemiseks jalakäijana. Tutvub erinevate sõidu- ja transpordivahenditega ning nende liikumise omapäraga. Koolieelses eas toimub lapse ohutu käitumise põhitõdede omandamine täiskasvanu eeskujul. Liiklusõpetuses käsitletavat teemasid on: sõidutee ületamine, ülekäigurada, valgusfoor, liikluseeskiri ja nende tähendused; liikluseeskiri; liiklusvahendite liigid ja nende omapära; turvavarustuse kasutamise vajalikkus (helkur, iiver, turvatool jms) jalgrattaga liiklemine; lasterühmaga liiklemine tänaval ja ühissõidukis; liiklemine erinevates ilmastikuoludes.

3) Mina ja töö (erinevad ametid, tööriistad ja vahendid)

4) Säästlik tarbimine (jätmed, tarbimine, säästev vahendite/materjalide kasutamine jms)

6.2 Valdkond KEEL JA KÕNE

Lapse kõnet ja sõnavara arendatakse kõikides tegevustes (olmetoimingutes, õppekäikudel, vestlustes, vaatlustel, mängudes, kunsti-; liikumise-; muusika-; jne tegevustes). Igas tegevuses on kõnearenduslik osa. Laps omandab kõnet eelkõige täiskasvanut matkides, seega õpetaja kõne peab vastama kirjakeele normidele.

Valdkonna Keel ja kõne sisu:

- Keelekasutus: hääldamine, sõnavara grammatika
- Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
- Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

6.3 Valdkond MATEMAATIKA

Laps **vaatleb ja uurib esemeid, nähtuseid** ning tunnetab maailma erinevate meeltega. Laps õpib esemeid, nähtuseid **kirjeldama**: algul täiskasvanu abiga, hiljem iseseisvalt. Lapse kasvades areneb tema sõnavara, eneseväljendusoskus ning ta kirjeldab esemeid järjest detailsemalt.

Matemaatikast arusaamine tugineb reale käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele, mille abil laps hakkab ruumis ja ajas orienteerumisel kasutama erinevaid oskussõnu.

Matemaatika õppesisu koosneb järgmistest põhitegevusest: loendamine, järjestamine, rühmitamine, samaväärse hulga moodustamine, hulga püsimine, mõõtmine, terviku ja osa võrdlemine ning modelleerimine.

Valdkonna Matemaatika sisu:

- Hulgad, loendamine ja arvud,
- arvutamine,
- Suurused ja mõõtmine
- Geomeetrilised kujundid

6.4 Valdkond KUNST

Kunstitegevused (joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimistöö) stimuleerivad lapse loovust ja üldist aktiivsust. Loovus on kunsti(de) süda. Loovus annab lapsele võimaluse innovatsiooniks, interpreteeringuteks, uurimusteks ning analüüsiks. Kunstitegevused arendavad lapse

kehataju ja ruumilist mõtlemist, vaatlusoskust ning vormi- ja värvitaju. Laps õpib tundma ja kasutama erinevaid materjale ning töövahendeid, areneb valikute tegemise oskus.

Valdkonna Kunst sisu:

- Kujutamine ja väljendamine, mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul
- Kujundamine: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine
- Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine
- Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteosest, kunstist

6.5 Valdkond MUUSIKA

Muusikalis-emotsionaalsete elamuste kaudu arendatakse eelkoolieas lapsel loomingulist aktiivsust, kujundatakse väärtushinnanguid ja sotsikultuurilisi pädevusi. Muusikaõpetuse üheks olulisemaks ülesandeks on luua positiivne hoiak muusikaliste tegevuste suhtes ja kindlustada lapse individuaalsete võimete arengut. Rahvakalendri tähtpäevade tähistamine ja lastepeod pakuvad lapsele rõõmu, elamusi ning aitavad süvendada rahvustunnet. Lastepidudel osalemine annab lapsele esinemisjulgust ja positiivse emotsionaalse kogemuse.

Valdkonna Muusika sisu:

- Laulmine
- Muusika kuulamine
- Muusikalis-rütmiline liikumine
- Pillimäng

6.6 Valdkond LIIKUMINE

Liikumine on lapse igapäevaste mängude ja tegevuste loomulik osa. Läbi liikumise tunnetab laps oma keha, arenevad liigutusoskused ja -võimed. Aktiivne liikumine värskes õhus tugevndab lapse tervist.

Valdkonna Liikumine sisu:

Kehalise kasvatuse alased teadmised:

- ohutus, enesekontroll ja hügieen□
- Põhiliikumised
- Liikumismängud
- Erinevad spordialad
- Tants ja rütmika

6.7 Vald kond EESTI KEEL KUI TEINE KEEL JA OSALINE KEELEKÜMBLUS

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna sisu:

- kuulamine;
- kõnelemine;
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

7. LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

Lapse arengu eeldatavate tulemuste kirjeldamisel vanuste lõikes on lähtutud üldoskustest ja valdkondade eeldatavatest õppetulemustest.

Mänguoskused					
2a	3a	4a	5a	6a	7a
<p>1) mängib või tegutseb eakaaslasega kõrvuti</p> <p>2) mängib matkimismänge (nuku söötmine taldrikust jm)</p> <p>3) laob klotse üksteise peale täiskasvanu abiga.</p>	<p>1) mängib sageli 2-3 lapsega</p> <p>2) mängib omal algatusel iseseisvalt kuni 15 min</p> <p>3) kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi lihtsas rollimängus</p>	<p>1) mängib sageli koos 2-3 lapsega, suheldes ~ 15 minutit</p> <p>2) mängides jagab mänguasju ja kooskõlastab mängutegevusi</p>	<p>1) arvestab mängureegleid ühistes mängudes ja järgib neid</p> <p>2) mängib rollimänge, kooskõlastab oma tegevust teiste laste tegevusega, kasutab erinevat rollisuhtlust</p> <p>3) osaleb erinevates mänguliikides</p>	<p>1) osaleb ühismängudes, mis nõuavad otsustamist</p> <p>2) tuleb toime erinevate rollide täitmisega; matkib mängus täiskasvanute rolle</p> <p>3) tuleb toime mängureeglite selgitamisega</p> <p>4) osaleb äraarvamismängudes</p>	<p>1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma</p> <p>2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast</p> <p>3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu</p> <p>4) täidab mängudes erinevaid rolle</p> <p>5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada</p> <p>6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele</p>

					<p>7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus</p> <p>8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid</p>
Tunnetus- ja õpioskused					
2a.	3a.	4a	5a	6a	7a
<p>1) suudab lühiajaliselt tegutseda ilma täiskasvanu osaluseta</p> <p>2) suudab lühiajaliselt kuulata eakohaseid jutukesti</p> <p>3) osutab nimetatud esemele</p>	<p>1) plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga</p> <p>2) tegutseb ka omaette, täiskasvanu osaluseta</p> <p>3) tunneb end ära peegli ees</p> <p>4) suudab teha valikuid</p>	<p>1) suudab osaleda rühma ühistööde teostamises</p> <p>2) järgib lihtsaid reegleid</p> <p>3) plaanib minakeskse kõne abil tegevust ja lahendab probleeme</p> <p>4) saab aru mõistatustest ja lihtsamates piltlikest võrdlustest</p>	<p>1) tegutseb koos teistega, teda motiveerivad tegevused eakaaslastega</p> <p>2) räägib olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus</p> <p>3) keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümme minutit</p> <p>4) korrigeerib oma käitumist ja tegevusi, kui täiskasvanu sellele tähelepanu juhib</p>	<p>1) suudab vestluses oma järjekorda oodata</p> <p>2) suudab tegevusele keskenduda vähemalt 20- 30 minutit</p> <p>3) kasutab tegevusi planeerides sisekõnet</p> <p>4) järgib ühistegevustes reegleid ja suudab neid selgitada</p>	<p>1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna</p> <p>2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi</p> <p>3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi</p> <p>4) kavandab ja korraldab oma igapäevategev</p>

					usi ja viib alustatud tegevused lõpuni 5) tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel 8) kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist
--	--	--	--	--	--

Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

2a.	3a.	4a	5a	6a	7a
1) joob tassist 2) aitab täiskasvanul mänguasju ära panna 3) üritab iseseisvalt süüa 4) võtab seljast lihtsamaid kinnitusega riideid 5) leiab rühmas oma käterätiku	1) paneb (vajadusel abiga) selga ja võtab seljast jope, kampsuni, sokid jm. vajab abi nööpide, paelte, lukkude puhul 2) paneb oma asjad kokku	1) paneb jalanõud ise õigesti jalga 2) tuleb toime riietumisega, vajadusel palub abi 3) lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale 4) palub ja	1) tuleb toime riietumisega: nööbid, lukud 2) söömisel kasutab õigeid söögiriistu sõltuvalt toidust 3) arvestab elementaarseid viisakusreegleid, palub andeks	1) abistab ja kiidab teisi 2) sõlmib sõprussuhteid teiste lastega 3) hoiab korras õppe- ja mänguasjad 4) tunneb ja täidab lauakombeid 6) seab endale eesmärged ja	<u>Sotsiaalsed oskused:</u> 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub

<p>ja poti</p> <p>6) jälgib teisi lapsi ja tunneb huvi nende vastu</p> <p>7) teab oma ees ja perekonnanime</p> <p>8) väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad ruttu</p>	<p>meeldetuletamis</p> <p>3) meeldetuletamis</p> <p>isel tänab, palub, tervitab</p> <p>4) küsib wc-esse, tuleb toime</p> <p>kõrvalise abiga</p> <p>5) peseb ja kuivatab käsi ja nägu</p> <p>6) ütleb küsimise korral oma eesnime</p> <p>7) reageerib lihtsatele juhistele ja korraldustele</p> <p>8) oskab lohutada haiget saanud sõpra</p>	<p>tänab meeldetuletusega, kasutades sõnu “palun”, “tänan”, “aitäh”</p> <p>5) tahab olla iseseisev</p> <p>6) peseb ja kuivatab käsi ilma abita</p> <p>7) tuleb toime tualetis, vajadusel julgeb abi paluda</p> <p>8) korrastab vajadusel mängu ja töökoha</p> <p>9) räägib tunnetest, väljendab oma seisukohti ja mõtteid</p> <p>10) püüab vahel teisi abistada ja lohutada</p>	<p>4) oskab avalikus kohas käituda</p> <p>5) oskab teha eakaaslastega koostööd</p> <p>6) tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu</p> <p>7) on omandanud peamised hügieenireeglid ja korraharjumused, tuleb abita toime tualetis</p> <p>8) sööb kiirustamata</p> <p>9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad</p> <p>10) hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid</p>	<p>üritab neid ellu viia</p> <p>7) eelistab omasoolisi mängukaaslasi, kujunevad esimesed sõprussuhted</p> <p>8) järgib sotsiaalset rutiini</p>	<p>suhetest ja tunneb huvi teiste vastu</p> <p>3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise</p> <p>4) osaleb rühma reeglite kujundamisel</p> <p>5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd</p> <p>6) loob sõprussuhteid</p> <p>7) saab aru oma-võõrasühine tähendusest</p> <p>8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel</p> <p>9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad</p> <p>10) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme</p> <p>11) selgitab oma seisukohti</p> <p><u>Enesekohased oskused:</u></p> <p>1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid</p>
--	---	---	---	--	--

					<p>emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada</p> <p>2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi</p> <p>3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele</p> <p>4) algatab mängu ja tegevusi</p> <p>5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest</p> <p>6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda</p> <p>7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused</p> <p>8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemeheli kult ning tegevuse</p>
--	--	--	--	--	--

					lõppedes koristab enda järelt
--	--	--	--	--	-------------------------------------

Mina ja keskkond					
2a.	3a.	4a	5a	6a	7a
1) oskab näidata oma kehaosi	1) ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonna nime 2) vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk 3) teab helkuri kasutamise vajalikkust 4) oskab nimetada erinevaid ilmastiku nähtusi (sajab lund, vihma jne) 5) oskab panna prügi nii ruumis kui looduses prügikasti 6) nimetab toiduaineid 7) oskab osutamise korral nimetada lille, puud 8) oskab	1) nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud 2) oskab nimetada ruume lasteaias ja teab nende otstarvet 3) teab, et inimene saab talvel linde ja loomi aidata 4) teab valgusfooride tulede süttimise järjekorda ja teab nende tähendusi 5) teab sebra tähendust 6) teab helkuri kasutamise vajalikkust 7) teab eriotstarbeliste sõidukite (kiirabi, politsei, tuletõrje) ülesandeid 8) eristab ja	1) teab oma ees- ja perekonnanime, aadressi, vanemate ja õdede-vendade nimesid 2) teab oma rahvust, oma keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid 3) oskab kirjeldada lasteaiatähtsust ja seal kasutatavaid vahendeid 4) nimetab tervist hoidvaid tegevusi 5) nimetab toiduaineid, mida tuleb iga päev süüa 6) selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna ning tundmatuid asju ei puutu 7) oskab nimetada kõiki aastaaegu ning	1) teab nädalapäevade järjestust 2) nimetab oma lasteaiatähtsust ja rühma nime 3) teab raha otstarvet 4) oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli 5) oskab kirjeldada tähtsamate tähtpäevade tähendamist lasteaias 6) teab, miks on vaja prügi sorteerida 7) kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist 8) teab, millised toiduained tekitavad hambaauke 9) teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras 10) seostab muutusi looduses aastaaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada 11) oskab	1) tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms 2) kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone 3) nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid 4) nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone 5) mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused 6) oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku 7) julgeb keelduda (ühis)tegevusest, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik 8) kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist 9) järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist

	näidata looma ja linnu kehaosi	nimetab ööd ja päeva	neid iseloomustada 8) mõistab, miks on vaja istutada puid ja taimi 9) teab, kuidas sõiduteed ületada 10) teab lapse jaoks vajalike liiklusmärkide tähendust 11) loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid 12) oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad	kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda 12) soovib osaleda looduse korrastamise 13) oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi 14) nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust	ja hooldamist 10) suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt 11) kirjeldab kodukohta loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi 12) kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring 13) selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad 14) selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest 15) mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale 16) kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm 17) teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita
--	--------------------------------	----------------------	--	--	--

Keel ja kõne					
2a.	3a.	4a	5a	6a	7a
<p>1) valib ja vaatab pildiraamatut</p> <p>2) suhtleb 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui igapäevategevustes</p> <p>3) kasutab nimi- ja tegusõnu, ase- ja määrsõna (siia, seal, nii)</p> <p>4) saab aru lihtsatest korraldustest ja täidab neid: anna..., võta..., pane..., jm</p> <p>5) vastab täiskasvanu küsimustele mis? kes? kus? ühe või kahe sõnalise ütlusega</p>	<p>1) on omandanud põhilise osa keele häälikutest ja grammatilise struktuurist, kõneleb seostatult, kasutades keele grammatilisi vorme</p> <p>2) osaleb dialoogis</p> <p>3) oskab vastata küsimustele: Kus? Mida teeb?</p> <p>4) keerab ükshaaval raamatulehti</p> <p>5) nimetab tegevusi pildil</p> <p>6) loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust</p> <p>7) kommenteerib enda ja /või kaaslaste tegevust 1-2 lausega</p>	<p>1) oskab öelda ees – ja perekonnanime</p> <p>2) kasutab 3-5 sõnalisi lauseid, sh koond ja rindlauseid</p> <p>3) jutustab kahe-kolme lausungiga lihtsa jutukese läbielatud või nähtud sündmusest</p> <p>4) mõistab täiskasvanu poolt ette jutustatud teksti</p> <p>5) mõistab ja kasutab lihtsamaid üld- ja liiginimetusi (loomad, sõidukid jne)</p> <p>6) eristab häälikut häälikute reas</p>	<p>1) hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid</p> <p>2) moodustab grammatiliselt õigeid lauseid</p> <p>3) suudab määrata hääliku olemasolu sõnas</p> <p>4) suudab jutustada 3 – 5 lausungiga sündmuses oma elus, nähtud või kuulnud jutus</p> <p>5) märkab ja oskab parandada vigu teiste kõnes</p> <p>6) reastab lihtsama pildiseeria ja jutustab selle järgi</p> <p>7) tunneb ja kirjutab mõningaid tähti ja kirjutab oma nime</p> <p>8) teab peast liisusalme ja luuletusi</p>	<p>1) kirjutab loetavalt oma ees – ja perekonnanimed</p> <p>2) tunneb enamuse tähtedest</p> <p>3) oskab häällida, määrata hääliku olemasolu ja asukohta sõnas (v.a häälikuühenditega sõnad)</p> <p>4) oskab sünteesida häälitud sõna</p> <p>5) jutustab isiklikest kogemustest ja oskab oma joonistust kirjeldada</p> <p>6) suunab kõnega kaaslaste tegevust, annab hinnangu</p> <p>7) oskab tuletada sõnu (triip – triibuline jne)</p>	<p>1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga</p> <p>2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida</p> <p>3) suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda</p> <p>4) jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid</p> <p>5) kasutab kõnes liitlauseid</p> <p>6) kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses</p> <p>7) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada</p> <p>8) hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid</p>

					<p>9) tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad</p> <p>10) kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega</p> <p>11) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule</p>
--	--	--	--	--	---

Matemaatika

2a.	3a.	4a	5a	6a	7a
<p>1) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur ja väike)</p> <p>2) rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju või suurus) alusel</p>	<p>1) asetab esemeid sisse, peale, alla ja kõrvale</p> <p>2) rühmitab esemeid ühe etteantud tunnuse (värv, kuju, suurus) alusel hulgaks</p> <p>3) näeb ja leiab esemetes erinevusi (suur - väike, peenike – paks, pikk-lühike)</p> <p>4) loendab nelja piires ja tunneb arvude rida 4-ni</p>	<p>1) kasutab tagasõnu (all, peal, ees, sees, taga)</p> <p>ruumisuhete tähistamiseks</p> <p>2) laob detaile suuruse järgi</p> <p>3) saab aru võrdlusastmest (ilus, ilusam, kõige ilusam; suur, suurem, kõige suurem)</p> <p>4) sorteerib esemeid rühmadesse ühe etteantud tunnuse järgi (värv, kuju, suurus)</p> <p>5) nimetab ringi, ruutu, kolmnurka</p> <p>6) loendab viie piires ja tunneb arvude rida 5ni</p>	<p>1) järjestab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi</p> <p>2) oskab näha ja nimetada 3-5 eseme ühist tunnust</p> <p>3) oskab kasutada ajamõisteid (eile, täna, homme)</p> <p>4) nimetab vähemalt 8 värvust</p> <p>5) järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi</p> <p>6) näeb ja oskab kirjeldada ruudu ja ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid</p>	<p>1) võrdleb arve (on suurem kui, on väiksem kui)</p> <p>2) oskab vähendada ja juurde panna 1 – 3 piires</p> <p>3) nimetab arve 1-10</p> <p>4) loendab hulga elemente 1 - 10-ni</p> <p>5) oskab esile tuua erinevaid ja sarnaseid tunnuseid</p> <p>6) oskab esemed olulise tunnuse järgi grupeerida</p> <p>7) mõõdab pikkust,</p>	<p>1) määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi</p> <p>2) võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i></p> <p>3) teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbri-märke ning oskab neid kirjutada</p> <p>4) liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =</p> <p>5) koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi</p> <p>6) järjestab kuni viit eset suuruse järgi</p>

			<p>kujundeid ümbritsevast</p> <p>7) võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui</p>	<p>laiust, kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga</p> <p>8) järjestab raskuse ja paksuse järgi</p>	<p>(pikkus, laius, kõrgus jm)</p> <p>7) rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi</p> <p>8) kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil</p> <p>9) oskab öelda kellaega täistundides</p> <p>10) nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva</p> <p>11) mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms)</p> <p>12) eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse</p> <p>13) leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid</p>
--	--	--	--	---	---

Kunst					
2a.	3a.	4a	5a	6a	7a
<p>1) kritseldab pliiatsitega</p> <p>2) osaleb meelsasti kunstitegevustes</p>	<p>1) hoiab rasvakriiti, pliiatsit pöidla ja sõrmega, mitte rusikaga</p> <p>2) kasutab mitmesuguseid töövahendeid: pintsel, pliiats, jm</p> <p>3) veeretab, mudib ja venitab savi ning plastiliini</p> <p>4) leiab samasuguse vormi ja värviga eseme</p>	<p>1) kleebib detaile, kujundeid</p> <p>2) lõikab läbi pabeririba</p> <p>3) hoiab pliiatsit õigesti käes</p> <p>4) värvib piirjoonte sees</p> <p>5) käsitseb iseseisvalt voolimismaterjali, veeretab kuule, vorstikesi, pätse</p> <p>6) nimetab ja tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine, roheline, must, valge)</p>	<p>1) kasutab töövahendeid: pintsel, pliiats, käärid</p> <p>2) lõikab, voldib lihtsaid kujundeid, voolib kujukesi</p> <p>3) kasutab joonistusvahendeid liigse surveta</p> <p>4) joonistab äratuntavalt maja, inimest, puud jm</p>	<p>1) lõikab välja lihtsamaid kujundeid</p> <p>2) oskab joonistada kujundeid</p> <p>3) voolib loovalt</p> <p>4) oskab kasutada pliiatsiteritajat</p> <p>5) murrab paberi kokku joont mööda</p>	<p>1) leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil</p> <p>2) väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid</p> <p>3) kasutab kunstitööloomiseks erinevaid vahendeid</p> <p>4) kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu</p> <p>5) keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö</p> <p>6) loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest</p> <p>7) koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks</p> <p>8) kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu</p>

Muusika					
2a.	3a.	4a	5a	6a	7a
1) tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast 2) kuulab ja jälgib õpetaja laulu 3) mängib õpetaja ettenäitamisel lihtsamaid löökpille	1) oskab muusika saatel sooritada matkivaid liigutusi: kass, koer, jm 2) liigub koos õpetajaga vastavalt muusika iseloomule 3) püüab õpetajaga kaasa laulda	1) oskab kasutada löökpille: kõristid, kõlapulgad, tamburiin jms 2) laulab vabalt voolava häälega 3) alustab, lõpetab laulu teistega üheaegselt 4) liigub vastavalt muusika iseloomule 5) liigub ringis üksi, paaris 6) kasutab lihtsaid tantsuelemente (galopp, sulghüpped) 7) kordab liisusalme ja luuletusi	1) liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele 2) laulab ilmekalt, puhta intonatsiooniga 3) õppeaasta lõpuks laulab iseseisvalt mõnda aasta jooksul õpitud laulu 4) kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (lõbus, kurb, kõrge, madal jne) 5) mängib raskemaid rütmipille (triangel)	1) oskab tantsusamme ja kasutab neid erineva iseloomuga tantsudes: rõhksamm, hüpaksamm, galopp 2) oskab välja mõelda uusi liigutusi laulumängud e juurde 3) laulab ilmekalt erineva iseloomuga laule (vaikselt, valjult, kiirelt, aeglaselt) 4) julgeb esineda üksi solistina 5) tantsib polkasammu ga 6) oskab kirjeldada muusika iseloomu	1) laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega 2) laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi 3) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada 4) eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu 5) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille 6) mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpalade le lihtsaid kaasmänge 7) mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis 8) liigub vastavalt muusika meeleolule 9) väljendab ennast loovalt muusikalise rütmilise liikumise kaudu
Liikumine					
2a	3a	4a	5a	6a	7a
1) tunneb rõõmu aktiivsest	1) kõnnib trepist üles	1) sõrmemängu ajal liigutab iga	1) kasutab põhiliikumisi	1) käsitseb mängu ja	1) keskendub sihipäraseks

kehalisest tegevusest 4) viskab ja veeretab palli 5) jookseb palli või rõnga järel 6) ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste 7) kõnnib abiga trepist üles ja alla 8) oskab sooritada ettenäitamisel lihtsamaid liigutusi: plaksutamine, põlve plaks, kükk	ja alla 2) viskab täiskasvanul e palli, lööb seisvat palli jalaga 3) kõnnib paaris 4) kõnnib üle takistuse 5) roomab koordineeritult käte- ja jalgade abiga 6) sooritab põhiliikumisi 7) teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühises tempos õpetaja ja kaaslastega	sõrme 2) kõnnib ja jookseb kooskõlastatud käte ja jalgade liikumisega 3) kõnnib tasakaalupingil 4) ronib varbseinal vahelduva sammuga 5) viskab palli paaris 6) hüppab paigalt kaugust 7) sooritab põhiliikumisi kombinatsioonis ja õpitud harjutustes 8) sooritab koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi	aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes 2) valitseb oma keha ning sooritab tasakaalu, painduvust, osavust arendavaid harjutusi 3) seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel 4) mängib kollektiivseid võistlusmänge 5) õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise 6) kasutab spordi – ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt 7) oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees ja külgalopp, hüpaksamm	spordivahendeid juhendatud aktiivsetes tegevustes ja loovmängudes 2) säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu 3) ronib varbseinal ja vahelduva sammuga ja täidab lisaülesanded 4) püüab, viskab, põrgatab palli 5) hüppab kaugust hoojooksult ja paigalt 6) teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogias piires (kõhuli lamang, harkiste)	kehaliseks tegevuseks 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised 4) sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi 5) säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel 6) kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt 7) matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel 8) sooritab üheaegselt kaaslastega rütmiliikumisi 9) liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga 10) kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid,
---	---	---	--	--	---

					rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) 11) mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne) 12) peab kinni kokkulepitud mängureeglitest 13) nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi
--	--	--	--	--	--

Eesti keel kui teine keel ja osaline keelekümblus

	3a	4a	5a	6a- 7a
	1.Tunneb huvi eesti keele vastu. 2.Kuulab ja tajub eesti keele kõla. 3.Kordab järele lihtsamaid sõnu. 4.Tunneb huvi Eesti rahvus sümbolite vastu.	1.Reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele. 2.Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist. 3.Mõistab lihtsamaid õpitud küsimusi. 4.Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 5.Teab õpitud lihtsamaid viisakusväljendeid. 6.Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu. 7.Kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid	1.Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2.Kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära. 3.Mõistab õpitud küsimusi. 4.Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 5.Kasutab õpitud viisakusväljendeid. 6.Kasutab õpitud sõnu esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks. 7.Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 8.Kasutab endast rääkides sõna <i>mina</i> . 9.Vastab küsimustele õpitu piires.	1.Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele. 2.Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsiooniga. 3.Mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu. 4. Mõistab esitatud küsimusi. 5.Tunneb ära õpitud/ omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid. 6.Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 7.Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada lihtsamat vestlust. 8.Vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi. 9.Moodustab ise lihtsamaid Fraase ja lihtlauseid. 10.Räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel. 11.Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu. 12.Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti.

		<p>tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.</p> <p>8.Oskab vastata lihtsamatele küsimustele.</p> <p>9.Hääldab järele kuulnud sõnu.</p> <p>10.Tunneb ära Eesti lipu ja oskab seda kirjeldada.</p> <p>11.Oskab nimetada, mis riigis ta elab.</p> <p>12.Tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.</p> <p>13.Tunneb huvi eesti rahvaloomingu vastu.</p>	<p>10.Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.</p> <p>11.Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu.</p> <p>12.Tunneb kirjapildis ära oma nime.</p> <p>13.Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning oskab neid nimetada.</p> <p>14.Oskab nimetada mõningaid Eestis tähestatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi.</p> <p>15.Oskab lauda mõnda tuntud eesti lastelaulu.</p> <p>16.Teab mõnda eestikeelset liisusalmi.</p>	<p>13.Hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid.</p> <p>14.Tunneb kirjapildis ära mõned eestikeelsed sõnad.</p> <p>15.Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.</p> <p>16.Teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslinnu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu.</p> <p>17.Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal.</p> <p>18.Oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu.</p> <p>19.Tunneb ära eesti rahvarõivad.</p>
--	--	---	--	---

8. KIUSAMISEST VABA LASTEAED

Metoodika pärineb Taanist ja on kasutusel lisaks Taanile ja Eestile veel ka Fääri saartel, Gröönimaal ja Islandil. "Kiusamisest vabaks!" lähtub põhimõttest, et me kõik ei saa olla omavahel parimad sõbrad, kuid me kõik saame olla üksteisele headeks kaaslasteks ja seda heaks kaaslasteks olemist on võimalik õppida ja õpetada. Metoodika sümboliks on lillat värvi Sõber Karu, kelle abil õpitakse tunnustama ennast ja kaaslast, ennetama ja ka lahendama konfliktsituatsioone. Sõber Karu toetab ühtlasi laste sujuvat üleminekut lasteaiast kooli.

Programmi eesmärgid:

- laste vahel on üksteist arvestav ja kaasav kultuur;
- lasteaias loodud head suhted laste vahel kanduvad edasi koolikeskkonda;
- lasteaiast kooli minnes on lastel pagas, mille abil saada hakkama erinevate sotsiaalsete suhetega koolis.

Programm toetub neljale põhiväärtusele:

- **Sallivus** - näha ja aktsepteerida kogu lasterühmas mitmekesisust ning kohelda üksteist võrdsena, mitmekesisuse mõistmine nii üksiku lapse kui rühma tugevdajana.
- **Austus** - suhtuda jaatavalt ja hoolivalt rühma kõigisse lastesse, olla kõigi hea sõber, mitmekesisuse omaksvõtmine ning teiste erinevuste ja kommete austamine.
- **Hoolivus** - näidata üles huvi, osavõtlikkust, muret ja abivalmidust kõigi laste vastu - nii endast nooremate kui omavanuste vastu.
- **Julgus** - jääda endale kindlaks ja seada oma piirid; välja astuda, nähes lapsi teiste piire rikkumas; olla julge ja hea sõber, kes soovib ja on valmis tegutsema õigluse vastu.

Programmis "Kiusamisest vabaks!" lähtume järgmistest kiusamise tunnustest:

- **Kiusamine on rühmafenomen.** Tõrjumine võib toimuda üksikisikute vahel, kuid kiusamise puhul toimub see rühmas, kus mitmel osalisel on suuremal või vähemal määral nähtav roll.
- **Tõrjumine on süstemaatiline.** Siin on tegu terve hulga suuremate ja väiksemate käitumisviisidega, mis kõik annavad lapsele märku, et "sa ei kuulu siia".
- **Kiusamisvormid võivad olla otseselt solvavad või kaudselt tõrjuvad.**
- **Kiusamine leiab aset lastekoosluses, kust laps ei saa ära tulla.**

Kiusamise liigid:

- füüsiline (näiteks löömine, tagumine, tõukamine)
- psühholoogiline (näiteks narritamine, nõökimine, negatiivsete hüüdnimedega nimetamine)
- suhetega seotud (näiteks grupist väljaarvamine, tõrjumine)

Kiusatakse neid, kes ...

... ei löö vastu.

... on targemad kui teised.

... on lühemad / pikemad kui teised.

... on paksemad / peenemad kui teised.

... on teistest aeglasemad.

... on vaesemad / rikkamad kui teised.

... on lihtsalt teistest erinevad.

IGAÜHEL ON ÕIGUS OLLA ERINEV, KUI TA EI KAHJUSTA TEISI !!

Miks kiusaja kiusab?

- Tahab tähelepanu saada.
- Arvamus enesest on liiga hea või liiga halb.
- Ei oska sõpru leida ega ise sõber olla.
- Puudub süütunne ja võime mõista teiste tundeid.
- Tal on lihtsalt igav.

Rollid kiusamismudelil:

- Ohver - Laps, keda kiusatakse
- Kiusajad - Lapsed, kes algatavad kiusamist ning kiusavad selleks välja valitud lapsi
- Kaasajooksikud ehk kiusamise assistendid - Lapsed, kes lähevad kiusajatega kaasa ning assisteerivad neid erinevates tegevustes.
- Kiusaja poolehoidjad - Lapsed, kes toetavad kiusajaid ja kaasajooksikuid, näiteks naeruga või kiusajale ja kaasajooksikutele õlale patsutamisega.
- Passiivsed pealtvaatajad - Lapsed, kes on kiusamise tunnistajad, kuid kes jäävad passiivseks.
- Kaitsjad - Lapsed, kes suudavad oma hirmust võitu saada ning sekkuvad kiusamise peatamiseks aktiivselt.

Kes on vaikiv enamus ehk kõrvalseisjad? Need on lapsed, keda ei kiusata ja kes ise ei kiusa, kuid nad kardavad kiusamise ohvriks langeda.

Et hirmust üle saada, tuleb rääkida sõpradega ja usaldatava täiskasvanuga ning koos tegutseda. Just vaikiv enamus saab kiusamist lõpetada! **Nende abi ja toetus annab ohvrile tunde - ma ei ole üks!**

Fakt: 85% juhtudest näevad lapsed pealt, kuidas üks laps teist kiusab.

KIUSAMISEST RÄÄKIMINE EI OLE KAEBAMINE – SEE ON ENESE JA TEISTE KAITSMINE

Kuus olulist nõuannet lapsevanematele:

1. Julgusta oma last mängima ja suhtlema erinevate kaaslastega lasteaia- või koolipäeval ja vabal ajal.
 2. Ole laste, nende vanemate, õpetajate ja kõigi last ümbritsevate inimestega suheldes viisakas.
- Välidi teistest inimestest halvasti rääkimist nii laste kui täiskasvanute kuuldes.
3. Julgusta last enda eest seisma ning toetama ja kaitsma ka kaaslasi.
 4. Ole avatud ja toetav kuulaja, kui teised vanemad räägivad oma lastega seotud teemadest.
 5. Püüa luua koos laste ja nende vanematega ühine hea tava teile oluliste sündmuste tähistamiseks.
 6. Ole osaline lapse digitaalses elus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel		
3-4 a	4-5 a	5-7 a
<p>1) Oskab mängida koos teiste lastega, saab aru, et ei tohi segada teisi, jagab mänguasju teistega;</p> <p>2) on elementaarsed ettekujutused lahkusest, kaastundlikkusest, vastastikkusest abist, sõbralikkusest ja tähelepanust täiskasvanutelt ja eakaaslastelt;</p> <p>3) suhtub eitavalt jõhkruuse ja kadeduse avaldamisse;</p> <p>4) väljendab tähelepanu ja kaastunnet, avaldab soovi anda järele teistele lastele, soovi jagada teiste lastega ja aidata teisi; 5) pöördub eakaaslase poole, kutsub teda nime järgi.</p>	<p>1) Viisakalt pöördub täiskasvanute ja laste poole;</p> <p>2) suhtub ümbrusse vastuvõtlikult.</p> <p>Käitub vaoshoitult;</p> <p>3) on ettekujutused headusest, õiglusest, tõest ja julgusest;</p> <p>4) on ettekujutused käitumisnormidest ümbruskonnas: headusest, hoolivusest, aususest, südamlikkusest, kaastundlikkusest;</p> <p>5) adekvaatselt hindab oma ja eakaaslaste käitumist. pilke, miimikat, hääle intonatsioone);</p>	<p>1) Oskab tundeid vaos hoida ja kasutada nende väljendamisel üldiseid vastuvõetud vorme (käeliigutusi, poose, liigutusi,</p> <p>2) on eetilised ettekujutused headusest, õiglusest, vaprustest;</p> <p>3) õigesti hindab oma käitumise tagajärg</p>

9. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Lapse arengu analüüsimise eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta, mida saab jagada pedagoogidega, vanematega, lapsega ja kasutada õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel. Tähtis on mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid valdkondi, samuti välja selgitada erivajadused. Last hästi tundes on erinevatel osapooltel võimalik toetada lapse mitmekülgsel arendamist. Lapse arengu hindamine toimub igapäevases õppe- ja kasvatusprotsessis. Pedagoogid vaatlevad lapsi kindla kava alusel. Lapsi jälgitakse vabamängus, igapäevategevustes ja pedagoogi suunatud tegevustes.

Lapse arengumapi koostamise põhimõtted

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele **arengumapp**. Arengumapp on informatsiooni kogumiseks **lapse arengu kohta** lasteasutuses, on lapsega seotud ülestähenduste kogum:

- Aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi, last hästi tundes on kõigil osapooltel võimalus rohkem lapse arengule kaasa aidata
- Lapsele huvitav tutvuda, kaasa lüüa ja meenutus tema arengust ja tegevusest
- On planeerimise ja hindamise vahend lasteaias
- Arengumapp on individuaalse arenguestluse aluseks lapsevanemaga
- Lapsevanemale jääb mälestus lapse kasvamisest lasteasutuses. *Arengumapp on ajaloolise tähtsusega (mida me üles ei kirjuta see ununeb). Nii tekib ühe lapse ajalugu.*
- Kogu dokumenteerimine on täidetud korrektselt (kuupäevad) näidates lapse arenemist (tuues esile tugevusi ja arengut toetavaid valdkondi ja muud olulist lapse kohta).
- Arengumapi koostamisel on oluline järjepidevus. Õpetajad planeerivad rühma tegevuskavas õppeaasta jooksul arengumapi koostamise ajalise kava.

Arengumapi struktuur

Õpetajate poolt koostatud arengumapp lähtub lapsest, on individuaalne ja sisaldada:

Algab tiitellehega (asutuse, rühma ja lapse nimega ning alustamise kuupäevaga)

Sisukord-

- üldinfo lapse kohta,
- lapse individuaalne arengutabel,
- küsitlused/intervjuu lapsega,
- lapse kunstiteosed
- ja muu lapsega seonduv

Temaatilised kohustuslikud töölehed: “Mina”;; “Mina ja sõbrad”; “Mina mängin”; „Kodumaa“; “Minu pere”

Töölehtede täitmine jaotatakse õppeaastale lähtuvalt nädala temaatikast: Minu keha – minu käejalg, minu jalajalg, minu sõrmejäljed jms.

Valminud tööd on lapse oma looming, töö tagumisel küljel on tööpealkiri, kuupäev ja lapse nimi.

- Vajadusel individuaalne arenduskava, individuaalsest toetamisest kokkuvõte jms, last toetavad tegevused (vene k. logopeedi arvamus ja kõnearenduse kokkuvõte).
- Võimalusel lapse saavutused, edusammud – rühma, lasteaia, linna üritustel osalemistest jms (n. diplomid, tänukirjad vms).
- Lastevanemate küsitlused lapse kohta.
- Koolivalmidustestide tulemused.
- Arenguvestluste kokkuvõtted.
- Mapi jaotus on vanuseline.

Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda oma lapse arengumapiga. Arengumapp käib lapsega kaasas kogu lasteaia perioodi. Arengumapid on individuaalse arenguvestluse aluseks lapsevanemaga.

Lapse arenguvestluste läbiviimise põhimõtted ja korraldus

Vähemalt üks kord õppeaastas viivad pedagoogid läbi lapse arengu toetamiseks **lapsevanemaga pikema arenguvestluse**. Arenguvestlus on usalduslik õpetajate ja lastevanemate vaheline vestlus lapse arengut puudutavates küsimustes.

Arengu- ja perevestluse käigus selgitatakse lapsevanemate ja õpetajate ootused, jagatakse teavet lapse kohanisest, arutletakse lapse arengust ja õppimise tulemustest, tegevustest jms üle ning otsitakse koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel lapse arendamiseks.

Arenguvestluse ettevalmistus, läbiviimine ja tulemus

Õpetaja ettevalmistus -> Arenguvestluse läbiviimine ->Tulemus

- informatsiooni kogumine lapse arengu kohta (lapse arengumapp);
- ajaplaani koostamine (rühma aasta tegevuskava);
- lapsevanemale vestluseks küsimustiku koostamine (lähtudes vestluse eesmärgist, kirjalik vormistamine);
- sissejuhatuses meeldiva õhkkonna loomine (väljendada end selgelt, arusaadavalt, vajadusel küsida üle – ma sain aru

- lapsevanemale antav tagasiside lapsest on positiivne, heatahtlik, aus ja siiras, tunnustades lapse püüdlusi;
- probleemide esitamine konkreetne, kiire ning toetub faktidele, saavutatakse lapsevanemaga parem usaldussuhe;
- kooskõlastatakse nägemus lapse arengust; vajadusel sõnastatakse koos lapse arengut toetavad eesmärgid, kokkulepped mis on kooskõlas lapse arengu eeldatavate tulemustega;
- vajadusel lapsevanemale ja õpetajatele vestluse ettevalmistamisleht; vähemalt kaks nädalat enne vestluse toimumist;
- kokku leppida spetsialistiga, kelle osalemine on vestlusel vajalik (nt vene k. logopeed; võimalusel kutsuda spetsialist Rajaleidjast või mujalt)
- arengumapis sisalduvatele materjalidele küsitakse lapsevanema arvamusi, vajadusel selgitusi, ettepanekuid;
- pakutakse omapoolseid sobivaid pedagoogilisi soovitusi õppe- ja kasvatusküsimustes vms.;
- arengu- ja perevestlusest peab jääma positiivne kogemus;
- vestluses saadud info on konfidentsiaalne;
- ettenähtud ajast kinnipidamine;
- lõpetamine positiivselt, tänuga. lühikokkuvõtte tegemisega ja allkirjastamisega;
- saadakse tagasiside lasteaia kohta.

Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse „Isikuandmete kaitse seaduses sätestatud tingimustel“. Andmeid (analüüsid, kirjeldused) lapse arengu kohta hoitakse lapse arengumapis, mis asub kõrvalistele isikutele kättesaamatus kohas. Lapse lasteaiast lahkumisel või kooli minekul antakse lapsevanemale kätte lapse arengumapp. Muud lapse arengut puudutavad vaatlused, tähelepanekud ja märkused hävitatakse lasteaia paberhundis.

10. LAPSE KOOLIVALMIDUSE HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koolivalmidus on valmisolek minna mänguliselt põhitegevusele üle õpitegevusele. Valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse perioodi jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärased eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps igapäevaselt elab ja areneb.

Lapse arengut jälgitakse lasteaia pedagoogide, eripedagoogi (e.k) ja logopeedi (vene k.) poolt kogu koolieelsel perioodil.

Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi:

Koolieeliku tegelustelehepõhine hindamine, mille käigus rühmaõpetajad selgitavad välja:

- Lapse arengu taseme õppekavas sätestatud üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnaoskustes. Selgub rühma üldine tase ja laste hulk, kes vajavad individuaalset tööd.
- Kordusvaatluse läbiviimisel saab kontrollida lapse arengut õppeaasta jooksul ja õpetamise efektiivsust.

Kontrollitud joonistuse vaatlus, mis näitab

- Lapse kognitiivset arengut: sõnavara, verbaalsest instruksioonist arusaamist, mälu, arusaamist matemaatilistest mõistetest, joonistamis- ja kirjutamisoskust, oskust töötada paberi ja pliiatsiga, orienteerumist paberil.
- Lapse sotsiaal-emotsionaalset arengut: iseendaga toimetulekut, grupis töötamise oskust, käitumisreeglite tundmist, kohanemist uue keskkonna ja inimestega, tähelepanu ja kontsentratsioonivõimet, korraldustest arusaamist ja oskust nende järgi tegutseda.

Vajadusel frontaalne logopeediline uuring, mille käigus lasteaia logopeed (vene keel) hindab

- lapse sõnavara ja väljendusoskust;
- kõne morfoloogilise ja süntaktilise arengu taset;
- hääldust ning teksti mõistmist;
- lugema ja kirjutamise eeldusi,
- kognitiivseid võimeid.

Hindamised viiakse läbi vastavate juhendite alusel. Koolieeliku arengu hindamine viiakse läbi kaks korda õppeaastas, sügisel ja kevadel. Kõik saadud tulemused dokumenteeritakse ja lisatakse lapse arengumappi. Antud tulemuste põhjal antakse tagasisidet lapsevanemale.

Lapse koolivalmiduse hindamisel saadud arengu tulemusi kirjeldatakse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades **lapse koolivalmiduse kaardil (vorm lisa 1)**, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood.

Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalevad isikud: rühmaõpetajad, lapsevanem (eeskostja) ja lasteasutuse direktor.

Koolivalmiduskaarti säilitatakse lasteasutuses viis aastat.

11. ERIVAJADUSTEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

- Laps on **arenguliste erivajadustega** kui tema võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus, keeleline või kultuuriline taust) erinevad sedavõrd, et tavapärane õpikeskkond ning õppe- ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt. Lapse varane erivajaduste või andekuse määramine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse lapse arengu ja õppimise toetamiseks.
- Et toetada lapse võimetekohast ja mitmekülgset arengut on vajalik tal võimaldada jõukohaselt osaleda õppe- kasvatustöös, võivad olla vajalikud muutused:
 - eesmärgistuses
 - oodatavates tulemustes
 - õppekorralduses
- Selleks, et eelkooliealisele lapsele pakkuda võimetekohast kvaliteetset alusharidust, on vaja välja selgitada nende **laste individuaalne võimekus**, selle suhe eakohasusega ning individuaalsust arvestavalt kaasata laps õppe-kasvatustöö protsessi.
- **Võrdselt** toetamist vajavad nii **andekad** kui ka arengus mahajäänud lapsed. Õigeaegse *sekkumisega* ennetatakse käitumis- ja suhtlemisraskusi. Mida varem lapse hariduslikke erivajadusi *märgatakse, kirjeldatakse ja arendustööd alustatakse*, seda paremad on lapse võimalused toime tulla igapäevaelus ja koolis.

Meeskonnaliikmete tegevussuunad erivajadusega lapse toetamisel

Rühmaõpetajad koostöös eripedagoogiga:

- Märkavad lapse probleemi, peavad lapse kohta vaatluspäevikut, kuhu fikseerivad kirjalikult lapse positiivsed ja negatiivsed situatsioonid, konfliktid, lahendused jm olulise ning lapsevanema teavituse, tema reaktsiooni kuupäevaliselt..
- Analüüsivad lapse arengu analüüsi tulemusi ja situatioone, toimunud lahendusi, toetamise võimalusi jm olulist
- Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, selgitavad koduse olukorra, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks jne.
- Võimalusel esitab eripedagoog koostöös Vasalemma Rummi Tugipesa koordinaatoriga (ning vajadusel logopeediga (vene k.)) lapsele erialaspetsialisti konsultatsiooni.

- Teavitavad lasteaia juhtkonda lapsega seotud probleemidest.
- Selgitavad vajadusel rühma lapsevanematele (jälgides isikuandmete mitteavalikustamist) rühma eripära ja töökorraldust.
- Vestlevad rühma lastega, kujundades erivajadusega kaaslasesse positiivset hoiakut.
- Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.
- Kujundavad või loovad lapse(laste) turvalise keskkonna.
- Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks erispetsialistile või pöörduvad ise nõustamiseks Rajaleidja keskusesse.

Lapsevanem:

- Jagab oma kogemusi lapse tegutsemise, käitumise ja suhtlemise iseärasustest kodus.
- Vahendab infot erinevatelt lapsega tegelenud spetsialistidelt, arstidelt jne.
- Hoiab meeskonna liikmetega kontakti ja huvitub lapse edusammudest ja tegevustest lasteaias.

Logopeed (vene k.):

- Uurib lapse kõnet ja tunnetuslike protsesside arengutaset.
- Kujundab ja arendab lapse kõnet kui peamist suhtlusvahendit.
- Jälgib erivajadusega lapse arengut rühmas ja soovitab uusi arendamisvõtteid ja vahendeid.
- Nõustab rühmaõpetajaid ja lapsevanemaid.
- Osaleb võimalusel rühma koosolekutel, aruteludes ja vestlusingides, vajadusel ka arenguestlustes.
- Teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab vajalikud
- väljavõtted ja kõne iseloomustused.
- Annab teavet juhtkonnale.

Muusikaõpetaja:

- Jälgib last muusikalistes tegevustes.
- Äratab huvi muusika, selle kuulamise ja musitseerimise vastu.
- Aktiviseerib positiivseid aistinguid ja emotsioone läbi muusikaliste impulsside.
- Toetab rütmi- ja kuulmistaju arengut.

Direktor:

- Vajadusel koostöös Vasalemma-Rummu Tugipesa spetsialistidega kutsub kokku ümarlaua.
- Vajadusel osaleb aruteludes, vestlusingides.
- Võimaldab LAT meeskonna liikmetele ja erirühma õpetajatele täiendkoolitusi.

- Vajadusel muudab töökorraldust; tagab tugiisiku olemasolu jms lähtuvalt seadusandlusest.
- Võimalusel muudab rühma liiki ja vähendab laste arvu rühmas.
- Leiab võimalusi vajaliku materiaalse baasi jaoks.
- Suunab vajadusel lapsevanema nõustamiskomisjoni.

Erineva keelelise ja kultuurilise taustaga lapse toetamise põhimõtted

Pedagoogid toetavad erineva keele- ja kultuuritaustaga peresid eesti keele ja kultuuri tutvustamisel ja väärtustamisel.

Teistele rühma ja lasteaiakaaslastele omakorda tutvustatakse lapse päritolumaa kultuuri ja kombeid. Erinevat kultuuri-ja keeletausta peetakse väärtuseks.

Lapsed kasvavad vastastiku mõistmise ja sallivuse õhkkonnas.

Korraldatakse võimalusel muukeelsetele lastele eesti keele õpet kasutades nii keelekümbluse –kui teisi metoodilisi võtteid ja materjale.

Keeleõppe toetusse kaasatakse ka lapse pere.

Andekate laste toetamise põhimõtted

Andekad lapsed saavad õppeprotsessis vajadusel rohkem, keerulisemaid ja süvenemist nõudvaid (lisa)ülesandeid.

Last suunatakse ise teavet otsima ja seda hiljem rühmakaaslastega jagama.

Leitakse võimalusi, et laps saaks kasutada oma tugevusi, fantaasiat või oskusi rakendades valida vahendeid ja väljundeid tegevusteks.

12. LASTEVANEMATEGA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Koostöö lapsevanematega toetub partnerlussuhete loomisele. Pedagoogid ja lapsevanemad vastutavad vastastikuste heade suhete loomise ja arendamise eest. Igapäevane suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevustega arvestamine toetab positiivsete suhete kujunemist.

Lapsevanematega suhtlemise põhimõtted

- Lapsevanema soovil antakse talle igapäevaselt infot tema lapse käekäigust lasteaias;
- Lapsevanemale antakse informatsiooni tema lapse kohta positiivses vormis, negatiivsema informatsiooni puhul kasutatakse „head tooni“ ja probleemseid teemasid ei arutleta lapse juuresolekul. Probleemsete teemade lahendamisel korraldatakse vajadusel ka ümarlaud (fikseeritakse ja protokollitakse olukord), kaasates spetsialiste ja teemat puudutavaid inimesi.
- Õpetajad vestlevad vanematega teemadel, mis puudutavad laste kasvamist ja arengut ning tema tervist;
- Suhtlemisel lapsevanematega on lasteaia töötajad positiivsed, taktitundelised, siirad ning usaldusväärsed;

Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatuse, hoolitsuse ja arengu eest.

Tähtis on õpetaja ja lapsevanemate esmane kohtumine. Esimese sammu koostöö loomiseks teeb õpetaja. Hea koostöö aluseks on õpetaja professionaalsed suhtlemisoskused, positiivne hoiak ja oskus ennast vanematele arusaadavaks teha.

Koostöö lapsevanemaga algab enne lasteaeda tulekut. Laps ja lapsevanemad saavad tutvuda lasteaia, lapse rühma ja õpetajatega. Uutele lastevanematele korraldatakse mai või juunikuus vestlusring koos õpetajatega, kus vanemad saavad neid huvitavat ja lasteaeda puudutavat infot (lasteaia kodukord ja päevakava, vajalikud riided, koostöö tähtsus õpetaja ja lapsevanemate vahel jne).

Koostöös lastevanematega arutatakse läbi lasteaia ning rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, tähtsamad üritused, õppekäigud ning uute laste puhul ka rühmareeglid. Iga aasta septembris kooskõlastatakse vanemate ja õpetajate ootused ning eesmärgid läbi rühma tegevuskava.

Lapsevanematega suhtlemise võimalused:

- individuaalne vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal
- personaalsed kirjalikud teated vanematele ja oluline info rühma teadetetahvilil

- elektrooniline kirjavahetus (e-meil, rühma list) ja lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal
- lapse arenguestlus
- lastevanemate nõustamine- vestlused ja võimalusel koolituste läbiviimine
- lastevanemate osalemine lasteaia- ja rühmaüritustel
- lastevanemate koosolekud sügisel ja kevadel

Vajadusel toimub lasteaias lapsevanemate nõustamine õppe- ja kasvatustöö küsimustes (edaspidi pedagoogiline nõustamine). Pedagoogiline nõustamine on aktiivne koostöö protsess lapsevanemaga, et leida lahendusi kasvatusprobleemidele või võimaldada tal paremini toime tulla laste kasvatamisega.

Õppeaasta algul valivad iga rühma lapsevanemad ühe liikme **lasteaia hoolekogusse**. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile.

Lapsevanemaid kaasatakse läbi hoolekogu lasteaia arengu- ja õppekava kujundamisse ning arendustegevusse. Lasteaias viiakse läbi lastevanemate rahulolu uuringuid.

13. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava muudatused koostatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga õppeaasta alguses.

Lasteaia õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga.

LISAD

LAPSE KOOLIVALMIDUSE KAART

Nimi:

Sünniaeg:

Lasteasutus: Rummu Lasteaed Lepatriinu

Rühma liik:

Kodune keel(ed):

1. Üld- ja peenmootorika.

2. Eneseteenindus.

3. Huvid ja motivatsioon.

4. Mäng ja sotsiaalsed oskused.

5. Emotsionaalne seisund ja käitumine.

6. Tunnetustegevus.

7. Kõne areng.

8. Eeloscused emakeeles ja matemaatikas, silmaring.

9. Koolieelses lasteasutuses rakendatud tugiteenused.

10. Kokkuvõte lapse koolivalmidusest.

Lapse arengu tugevad küljed.	Arendamist vajavad küljed, soovitusel.

Arvamus koolivalmiduse kohta:

--

Kuupäev:

Õpetajad:

Lasteasutuse direktor:

Lapsevanem:

Kuuteemad:

- 1.09-5.09 Teadmistepäev. Olen lasteaialaps.
- 6.09-12.09 Mina ja minu keha, kehaosad.
- 13.09-19.09 MINA JA MINU ARMAS PERE (nimi, perekonnanimi, vanemate nimed, vanus, sugulased, töökohad, kodused reeglid, kodused asjad)
- Vanavanematepäev. (13 sept, kalendris 12/09)
- 20.09-26.09 SÜGIS LINNU-JA LOOMARIIGIS (loomade - lindude elu talus, koduloomade ja nende poegade nimetused, vajalikkus, toitmine, elukoht, hääled, tunnused)
- 27.09-03.10 SÜGIS VÄRVIDES JA MUUSIKAS (taimed, marjad, puuviljad, juurviljad jne.)
- 04.10-10.10 AMETID (erinevad ametid, ametinimetused, töövahendid, vanemate ametid) (5.10 õpetajate päev)
- 11.10-17.10 SÜGISEL ON SÜNNIPÄEV (muutused looduses, leht ja okaspuud, samblikud, metsasaadused)
- Sügisenäitus- ja pidu
- 19.10-25.10 LEIVA TEEKOND LAUALE (põllutööd, põllutöömashinad, teraviljad, teraviljasaadused)
- 26.10-01.11 MINU KODU, KODU, TOAD, MÖÖBEL, PERE JA KODUSED TOIMETUSED. KAISUKARUPÄEV.
- 01.11-07.11 METSLOOMAD (Metsloomade valmistamine talveks, välimus, elukoht, jäljed, hääled, tunnused.
- Metsloomade - koduloomade võrdlemine)
- 08.11-14.11 ISAD JA VANAISAD. ISADEPÄEV.
- 15.11-21.11 MEIE LASTEAED (Lasteaia sünnipäev 15.11, mida tehakse sünnipäeval?)
- 22.11-28.11 EESTI TALURAHVAS. KADRIPÄEV (rahvakalendri tähtpäevad, tavad, rahvapärilisus, rahvariided, elukoht, muistendid)
- 29.11-05.12 SALLID KAELA JA I. advent (Riietus, riietumine erinevatel aastaegadel)
- 06.12-12.12 JÕULUKOMBED JA TRADITSIOONID 2. advent
- 13.12-19.12 JÕULURÕÕM 3. advent
- 20.12-26.12 MÄNGUNÄDAL
- 27.12-02.01 MÄNGUNÄDAL
- 03.01-9.01 UUS AASTA, UUS KALENDER (vana-aasta meenutamine, kalender, kuud ja aastaajad)
- 10.01-16.01 UUT RAAMATUT LUGEMAS (raamatu tutvustamine rühmakaaslastele, plakati tegemine „Minu aabits“)
- 17.01-23.01 VÕÕRAMAA LOOMAD JA LINNUD (linnud ja loomad mujal maailmas, loomaaias)
- 24.01-30.01 MAAILMA RAHVAD (erinevad rahvused, kombed, keel, lipp)
- 31.01-06.01 TALVELÕBUD (talvised tööd ja töövahendid, talvelõbud, spordialad)
- 07.02-13.02 HÄDAABI – 112 (meid ümbritsevad ohud, nende vältimine, abi kutsumine, päästeamet 112, esmaabi).
- 14.02-20.02 SÕBRAD MEIE ÜMBER (minu sõbrad, lemmikloomad)
- 21.02-27.02 MINU KODU - EESTIMAA.
- 28.02-06.03 VESI. (vee tähtsus, veekogud, turvaline veekogu ääres viibimine, veeloomad, soo, raba)
- Vastlapäev 1.03, масленица
- 07.03-13.03 KESKKONNAHOID (jääkmaterjalid, säästev eluviis, taaskasutus, prügi sorteerimine, looduse hoidmine)
- 14.03-20.03 EMAKEEL (eesti kirjanikud ja raamatud) Maslenitsa.
- 21.03-27.03 KEVADE ALGUS (kevadega saabuvad muutused, puud, põõsad) Kõikjal rohetab!
- 28.03-03.04 MULLAELU (mullastik, mullaelanikud, seemnest kasvab puu, kivimid, maavarad)
- 04.04-10.04 KEVAD! LINNUD JA PUTUKAD- KAHEPAIKSED
- 11.04-17.04 MAAILMARUUM (planeedid, kosmos, inimesed ja tehnika kosmoses)

18.04-24.04 TERVISLIKUD ELUVIISID (südamepäev) (hügieen, toitumine, liikumine, kehaosad)
25.04-01.05 ETTEVAATUST, AUTO! (liiklusreeglid, ohutu liiklemine, turvavarustus, politsei)
02.05-08.05 EMAD JA VANAEMAD (Emadepäev 9. mai)
09.05-16.05 LILLED (erinevad lilled, taimed, kasvukohad, ravimtaimed, PANEME SEEMNED
MULDA)

RUMMU LASTEAED „LEPATRIINU“

ARENGUMAPP

LAPSE NIMI:.....

RÜHM:.....

ALGUSKUUPÄEV:.....

SISUKORD

1. ÜLDINE INFO LAPSE KOHTA (TEEMALEHED)
2. LAPSE IND. ARENGUTABEL
3. LAPSE KUNSTITÖÖD
4. KÜSITLUSED, INTERVJUUD LAPSEGA
5. MUU LAPSEGA SEONDUV INFO (LOGOPEED VM.)

MINU TUNDED

RÕÕM

Millal oled rõõmus? Mis teeb su tuju rõõmsaks?

.....
.....
.....
.....

KURBUS

Millal oled kurb? Mis teeb sind kurvaks? Mida sa teed, kui oled väga kurb?

.....
.....
.....
.....

HIRM

Mida sa kardad? Millal tunned hirmu ja kuidas sa hirmust võitu saad?

.....
.....
.....
.....

VIHA

Mis teeb sind vihaseks? Mida sa teed, kui oled vihane?

.....
.....
.....
.....

ARMASTUS

Mis on armastus? Keda või mida sina armastad?

.....
.....
.....

MINA

Mis on sinu nimi (ka perekonnanimi)?

.....

Kui vana sa oled?

.....

Kas sa tead, millal on sinu sünnipäev?

.....

Kus kohas sa elad? (küla, linn, tänav)

.....

Kas sul on õdesid, vendi? Mis on nende nimed?

.....

.....

Mis on meie lasteaia nimi? Rühma nimi?

.....

Kelleks sa tahad saada, kui suureks kasvad? Miks?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

JOONISTA PALUN ENNAST (LEHE TEISELE KÜLJELE) !

MINA JA SÕBRAD

Kes on sinu sõber? Miks?

.....
.....
.....
.....

Milline peaks üks hea sõber olema?

.....
.....
.....
.....

JOONISTA OMA SÕBER!

MINA MÄNGIN

Kellega mängid lasteaias?

.....

Mis mängu te koos mängite?

.....

.....

Mis on su lemmikmäng, mänguasi?

.....

.....

.....

Kas sa võtad kodunt kaasa mänguasju ja jagad neid teistega?

.....

.....

Mis mängu sa mängid õuesoleku ajal? Kellega?

.....

.....

Milliseid mängu mängid kodus? Kellega?

.....

.....

Milliseid mänguasju tahaksid veel endale? Miks?

.....

.....

ÕPETAJA TÄHELEPANEKUD LAPSE MÄNGU JA MÄNGUKAASLASTE KOHTA

.....

.....

.....

.....

MINU KODUMAA

Mis maal sa elad?

.....

Mis keelt räägitakse Eestimaal?

.....

.....

Mis linn on Eesti pealinn?

.....

Mis on sinu kodulinn (alev, küla)?

.....

Milliseid Eestimaa linnu ja paiku sa veel tunnud?

.....

.....

.....

Kes on president? Mida ta teeb?

.....

.....

.....

.....

Millised on Eesti lipu värvid ja mida need võiksid tähendada?

.....

.....

.....

Rahvuslill

Rahvuslind

MINU PERE

MUU OLULINE LAPSEGA SEOTUD INFO